

ULKOMAANTYÖSKENTELYN VAIKUTUKSET MUKANA SEURAAVAN PUOLISON URAPÄÄOMALLE

Kaisu Kanstrén, väitöstutkija
Vesa Suutari, professori
Vaasan yliopisto, Johtamisen akateeminen yksikkö
kaisu@kanstren.net

Kahden uran perheet (dual-career couples) ovat olleet yleisiä jo pitkään Suomessa ja ylipäättään Pohjoismaissa. Samalla, kun globaali työliikkuvuus on viime vuosina lisääntynyt, on myös kahden uran perheiden määrä lisääntynyt globaalisti. Tämän kehityksen myötä kansainvälinen työliikkuvuus koskettaa tulevaisuudessa yhä useampia mukana seuraavia uraorientoituneita ekspatriaattipuolisoita. Aiempi tutkimus on jo osoittanut, että ulkomaille muutto vaikuttaa voimakkaasti molempiin puolisoihin ja saattaa aiheuttaa suuria muutoksia mukana seuraavan puolison työskentelymahdollisuuksiin, uraan ja uraidentiteettiin. Puolison ulkomailla työskentelyn haasteellisuutta lisäävät muun muassa työlupiin, kielitaitoon, tutkintojen vastaavuuteen ja puolison ajankäyttöön liittyvät tekijät.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää ulkomaantyöskentelyn vaikutuksia ulkomaille mukana seuraavan puolison urapäätöksen kehittymiselle. Kvalitatiivisella otteella toteutettava tutkimus syventää ymmärrystä siitä, miten ekspatriaattipuolisot kuvailevat ja tulkitsevat kokemuksiaan ammatillisesta osaamisestaan kolmella eri urapäätöksen alueella (miksi-tietämys, miten-tietämys ja kuka-tietämys). Tutkimuksen aineisto on kerätty 30:lle suomalaiselle ekspatriaattipuolisolle (sekä työssä että työelämän ulkopuolella oleville) tehdyillä puolistrukturoiduilla haastatteluilta. Ekspatriaattien urapäätöksen kehittymiseen liittyvää tutkimusta on jo saatavilla, mutta tämä tutkimus on ensimmäinen, joka kohdistuu tarkastelemaan asiaa nimenomaan puolisoitten näkökulmasta.

Haastatteluanalyysien tulokset osoittavat, että ulkomailla asumisen myötä puolisoilla on useita oppimiskokemuksia, jotka kehittävät heidän urapäätöksiään. Miksi-tietämyksen (knowing-why) ulottuvuudella puoliset kokivat, että heidän ajattelutapansa oli kehittynyt kansainvälisemmäksi sekä heidän itsetuntemuksensa ja itseluottamuksensa olivat kehittyneet itsereflektion myötä. Miten-tietämyksen (knowing-how) ulottuvuuden osalta puoliset näkivät muun muassa heidän taitojensa selviytyä vieraassa ympäristössä sekä eri kulttuurien välisten vuorovaikutustaitojen kehittyneen. Monet kokivat myös kielitaitoon ja kansainväliseen businessosaamiseen liittyvien taitojen kehittymistä. Kuka-tietämyksen (knowing-whom) ulottuvuudessa puoliset korostivat verkostoitumiseen liittyvän ymmärryksen ja osaamisen kehittymistä. Huomioitavaa on, että osa oppimiskokemuksista liittyi jo ylipäättään ulkomailla asumiseen, kun taas osa niistä liittyi puolisoitten aktiiviseen tekemiseen ulkomailla, kuten työskentelyyn, vapaaehtoistyöhön, harrastuksiin tai opiskeluun. Tulokset myös korostavat puolisoitten oma-aloitteisuuden ja heidän henkilökohtaisten urajohtamistaitojensa merkitystä urapäätöksen kehittymiselle.